

3 – HVĚZDY A HVĚZDNÝ SYSTÉM Z HISTORICKÉ PERSPEKTIVY I.

FAVBPalt_1

8. 3. 2017

Mgr. Šárka Gmitterková

L3 - Texty

- DeCordova, Richard (1991): The emergence of the star system in America. In: Gledhill, Chrisitne (ed.): *Stardom. Industry of desire*. London, New York: Routledge, s. 17 – 29.
 - DeCordova, Richard (1990): *Picture Personalities. The Emergence of the Star System in America*. Champaign, University of Illinois Press.
- McDonald, Paul (2000): The Star system. Hollywood's production of popular identities. London: Wallflower, s. 5 – 66.

Vznik filmového hvězdného systému

- 1907 – 1912 – kumulace ekonomicko-výrobních faktorů, které vedou k vytvoření hvězdného systému
 - Přejít k narativním a vícedílným filmům (17% hraných filmů v celkovém objemu produkce v roce 1907 vs 66% v roce 1908)
 - Spor patentových (trustových – MPPC) firem s nezávislými producenty, dovozci a kiny (Independent Motion Picture Company – IMP)
 - Florence Lawrence jako první filmová star?
- Divadelní tradice – počátek hvězdného systému kolem roku 1880
 - Stock company => combination company
 - Americké divadelní herectví dlouho není respektovanou profesí

Hvězdný systém jako typ diskurzu a jeho transformace

1. Diskurz o herectví

- Technologický aparát jako první star
- Rozpoznání vystupování ve filmu jako specifického druhu práce (od pózování k hraní)
- Od roku 1908 / 1909 pozvolná elevace filmového herectví (Film d'Art); vázáno na přechod od akce a velkých celků ke komplikovanějším zápletkám a menším záběrům.

2. Diskurz o osobnosti filmového plátna

- Od rozpoznání a postupné valorizace praxe přesun k individuálním osobnostem => marketingová diferenciacce produktu
- JMÉNO – kolem roku 1910 se z anonymních performerů stávají jednotlivé a rozpoznatelné individuality
- Intertextuální povaha; omezeno pouze na samotné filmy!

3. Diskurz o hvězdě

- Prudký rozvoj v letech 1913 - 1914
- K předchozím diskurzům přináší navíc informace ze soukromí herce / herečky
- Obě sféry (soukromá a pracovní) by si neměly odporovat, ale být v souladu >> **Reel hero = Real hero**
- Od 20. let nárůst hvězdných skandálů (4. typ diskurzu?)

Le chapeau de Max (1913)

Hvězdný systém klasického Hollywoodu

- 20. – 60. léta 20. století – většina hvězd smluvně vázaná na konkrétní studio
- Hvězdy jako výrobní síla, jako kapitál a jako majetek studií
- Kinematografická instituce představuje vysoce organizovaný, detailní systém dělby práce = systém produkce.
- V tomto systému hvězdy fungují jako elitní “performance specialists”.
- Zároveň jsou formou kapitálu – studia do nich investují, aby:
 1. diferencovaly svoje produkty
 2. aby se pojistily proti ztrátám a maximalizovaly své zisky

- Hvězda je jak výrobní silou klasického hollywoodského modu produkce, tak také majetkem a produktem, který studia mohou využívat za účelem kumulace zisku.
- Hvězdný obraz tudíž přímo vychází ze samotné individuální podstaty hvězdy, ale zároveň se od ní dá oddělit => hvězdné kontrakty tak musí právně pokrýt dvě odlišné věci:
 1. Hvězdu jako soukromou osobu
 2. Hvězdný obraz
- Vztah soukromé osobnosti k utvářenému obrazu tak představuje potenciální třetí plochu vůči studiu a zdroj právních konfliktů.
- Zejména jméno, hlas a podoba konkrétní star mohou být použity k účelům, nad nimiž hvězda nemá plnou kontrolu.

Hvězdy jako plastické osobnosti

= hvězda jako
veřejná soukromá
osobnost musí být v
souladu s typem rolí,
do nichž je nejčastěji
obsazovaná

- Marlene Dietrich =
žena vamp
- Katharine Hepburn
= dynamická
moderní žena
- James Cagney =
drsný gangster
- Clark Gable =
romantický kavalír

Singin' in the rain (1952, r. Stanley Donen, Gene Kelly)

Velká pětka (Majors) a Malá trojka (Minors)

- Princip vertikální integrace => výroba, distribuce a kina (94% příjmů) X Malá trojka nemá kina
- Majors:
 - Paramount – Marlene Dietrich, Mae West, Maurice Chevalier
 - MGM – Clark Gable, Mickey Rooney, Judy Garland, Greta Garbo
 - 20th Century Fox – Sonja Henie, Shirley Temple, Betty Grable
 - Warner Bros. – James Cagney, Bette Davis, Humphrey Bogart
 - RKO – Fred Astaire a Ginger Rogers
- Minors:
 - Universal – Bela Lugosi, Boris Karloff, Deanna Durbin
 - Columbia – x
 - United Artists – Eddie Cantor

MGM – víc hvězd než jich září na nebi

Jak fungoval hollywoodský hvězdný systém

- Talentoví scouti (talent scouts) pravidelně navštěvovali divadelní představení a noční kluby po celé zemi.
- Rekrutování vaudevillových účinkujících, divadelních herců, performerů z rozhlasu, burlesky či dokonce sportovních talentů (krasobruslařka Sonja Henie, plavec Johnny Weissmüller).
- V případě úspěšné filmové zkoušky (screen test) podepsán dlouhodobý kontrakt se studiem.
- Podpis smlouvy aspirujícímu herci / herečce přinesl pravidelnou týdenní mzdu a intenzivní školení v oblasti správné dikce a výslovnosti; a samozřejmě hodiny herectví.

Jak fungoval hollywoodský hvězdný systém

- Učitelé herce připravovali na práci se scénářem jako základní předlohou pro vybudování postavy, přičemž do tohoto tvůrčího procesu museli dále zahrnout režisérovy připomínky a interakci s dalšími herci.
- Individuální příprava na roli byla bezpodmínečně nutná – pracovní tempo přímo vyžadovalo, aby herci chodili na plac připravení a věděli, jak se jednotlivé scény skládají do příběhové celku a jak slouží vývoji postavy.
- Kromě herectví a dikce se hercům dostalo hodin tance, etikety, šermu, jezdeckví, plavání, boxu a výuky jazyků.

Hollywoodská proměna

- Konzultace s poradcem v oblasti módního stylu, make-upu a úpravy vlasů >> změna barvy a střihu.
- Někdy použita elektrolýza k úpravě vlasové linie.
- Změna tvaru obočí.
- Umělé řasy a zubní korunky; případně vytržení zubů za účelem zdůraznění lícních kostí.
- Plastické operace nosu a odstraňování jizev či akné

Marlene Dietrich

Změna jména

Doris von Kapellhoff >> Doris Day

Roy Fitzgerald >> Rock Hudson

Budování hvězdného obrazu

- Jakmile panovala shoda na jméně, vymyslel se nováčkovi adekvátní životopis. Následovala účast na večírcích, premiérách a v nočních klubech, kde bylo cílem vzbudit žádoucí pozornost.
- Následoval třístupňový proces budování hvězdného obrazu:
 1. Adept se objevil v menších rolích (walk-ons) s minimem dialogu. Pokud přitáhl pozornost (zmínky v recenzích, pošta od diváků), dostává větší roli.
 2. “Starlet” - Spolu s cíleným šířením životopisu a fotografií (cheesecake / beefcake), které zdůrazňují tělo na úkor obličeje. Představení hvězdičky editorům populárních časopisů (Photoplay, Modern Screen, Screen Album movie Stories) a redaktorkám společenských rubrik (Hedda Hopper, Louella Parsons).

Budování hvězdného obrazu

- Během druhé fáze si “starlet” rovněž zahraje jednu z hlavních spolu s dalším nováčkem (Deanna Durbin a Judy Garland – *Every Sunday* 1936) nebo ztvární vedlejší roli ve filmu s již známou hvězdou (Marilyn Monroe ve filmu *All about Eve*, 1950).
- Zatímco fáze 2 se snaží najít / vytvořit vhodný typ >> aby filmové role ideálně zapadly do plastického hvězdného obrazu, pak fáze 3 se snaží nalezenou formuli co nejlépe využít.
- “Typecasting” – obsazení dle typu – role, kterou může hvězda pravidelně opakovat. Ačkoliv hvězdy s touto praxí často nesouhlasily (Cagney, Davis), dovolila studiím vyvíjet a obsazovat filmy rychle a efektivně, podle osvědčené šablony.

Marilyn Monroe ve filmu *All about Eve*
(1950, Joseph L. Mankiewicz)

Star vehicle = finální standardizace produktu

- Termín vzešel ze samotné výrobní praxe.
- Označuje způsob přípravy natáčení a propagace filmů s cílem co nejlépe využít konkrétní hvězdu v rámci fungujícího typu + v každém snímku drobné inovace či žánrové kombinace.
- Role typu *star vehicle* modelované podle:
 1. Vzezření hvězdy (Marilyn Monroe jako hloupá blondýna)
 2. Stiuace, prostředí nebo děje (Greta Garbo v melancholických romancích, vystavěných kolem nenaplněného vztahu)
 3. Možnosti hvězdy předvést to, co umí nejlépe (Gene Kelly tančí)
- Pokud je *star vehicle* funkční, přetrvávající a konzistentní, může nabrat skoro až kvalit žánru (Marlene Dietrich a Joseph von Sternberg – kontinuální vizualita, ikonografie a struktura).

Hvězdný systém jako marketingový nástroj

than any other principal brand!

These scientific tests, confirmed by independent consulting laboratory, prove Lucky Strike mildest of 6 major brands tested!

MARLENE DIETRICH says:
"I smoke a smooth cigarette—Lucky Strike!"

Let your own taste and throat be the judge! For the rich taste of fine tobacco — for smoothness and mildness . . .

THERE'S NEVER A ROUGH PUFF IN A LUCKY!

LUCKY STRIKE
 CIGARETTES
 L.S./M.F.T.

Choose your makeup by the color of your eyes

SAYS
Dolores Del Rio

A SECRET! Yes, a beauty secret... direct from Hollywood... from glamorous Dolores Del Rio. "Choose your makeup, by the color of your eyes!"

WHAT DOES IT MEAN? Just this: Nature has given you a personality color, a color that never changes... It's the color of your eyes! That's the secret of Marvelous Eye Matched Makeup. First of all, it's makeup that matches... harmonizing sets of face powder, rouge, lipstick, eye shadow and mascara... all in correct color sympathy!

AND IT MATCHES YOU... because this new makeup is scientifically keyed to your own personality color—the color of your eyes! Wear this new makeup and . . .

YOUR FACE IN A PICTURE . . . not a jumble of misfit makeup . . . but correctly made up as it would be in Hollywood, in the shade an artist, a color expert would choose to glorify you.

AND IT'S RIGHT WITH YOUR SMARTEST CLOTHES... for after all, like every well dressed woman, you instinctively know and wear "your" colors, the shades that harmonize with the color of your eyes.

ASK THE GIRL WHO WEARS IT! In actor tests 9 out of 10 women agree they are immediately better looking in Marvelous Eye-Matched Makeup. Your favorite beauty editor, your own drag or department store will recommend Marvelous Parisian type face powder, rouge, lipstick eye shadow and mascara if your eyes are brown like Dolores Del Rio's; *Avonite* type if your eyes are blue; *Parisite* type for gray eyes; *Continental* type for hazel. Each single item costs only 55¢ (Canada 65¢) in large full size packages.

FIND OUT . . . TONIGHT! Discover what Eye Matched makeup can do for you this very night. The proof will be what he says when he sees the more glamorous you.

COPYRIGHT 1931, BY RICHARD HEWING

Harmonizing ROUGE • LIPSTICK • FACE POWDER • MASCARA • EYE SHADOW • 55¢ EACH

★ EYES: At last, rouge that's smoothly blended, soft, velvety...no harsh color spots. Spreads evenly, stays on for hours.

★ FACE POWDER: Silk-mixed, supple, kind to sensitive skins. Clings 4 to 6 hours, by test. Protects against dust.

★ MASCARA: Glass character in tubes, makes your eyes look bigger, darker, and deeper. Goes on smoothly. Avoon's "look."

© 1931, THE MARVELOUS TOILET COMPANY

Propagace & kontrakty

- Každé studio disponuje týmy k šíření a propagaci hvězdných obrazů (články a komunikace s fanouškovskými kluby, smlouvy o obchodním zastoupení vybraných značek, návrhy plakátů a dalších PR materiálů pro šíření jak v USA, tak v zahraničí).
- Dlouhodobé smlouvy – 7 let, značně nevýhodné a restriktivní pro hvězdy.
 - Neexistuje univerzální kontrakt, každá hvězda si vyjednává míru kontroly nad vlastním hvězdným obrazem sama.
 - Studio může kontrakt kdykoliv ukončit, hvězda sama nikoliv.
 - Kontrola nad finančními otázkami, povahou rolí a veřejných výstupů, marketingových kampaní a prací pro další studia.
 - V případě porušení některé z klauzulí následují penále (nižší plat a méně výrazné role).
 - Pojistky pro případ narušení hvězdného obrazu >> konkrétní směrnice pro hvězdu, jak vystupovat a jak se chovat jako veřejná soukromá osoba.

“Battling Bette”

- Bette Davis získala dva Oscary za filmy *Dangerous* (1935) a *Jezebel* (1938).
- V letech 1931- 49 pracovala pro studio Warner Bros. Její kontrakt standardně vyhrazoval právo k užití jejího jména, hlasu a podoby studiu.
- Neexistoval legální způsob, který by Davis zaručil právo ovlivňovat vlastní hvězdný obraz – navzdory dosaženým úspěchům nemohla sama volit role, v nichž bude hrát či spoulytvářet svůj veřejný profil.

Smluvní herečka u studia Warner

- V září 1931 studio Warner Bros. najalo Davis pro vedlejší roli ve snímku *The Man Who Played God* (John Adolphi, 1932), za honorář \$320 týdně.
- Po tomto filmu studio nabídlo herečce smlouvu na 5 let, s počátečním platem \$400 týdně, kterou Davis podepsala.
- V důsledku to znamenalo, že Davis musela minimálně příštích 5 let pracovat výhradně pro studio Warner. To však mohlo smlouvu vypovědět kdykoliv v průběhu prvních 6 měsíců, poté za dalšího půl roku a potom vždy po roce.

- V letech 1934 a 1935 byla Davis pravidelně penalizována a byla jí pozastavena činnost, protože se odmítala přizpůsobit vnucovanému pracovnímu tempu a typu rolí.
- Za roli ve film *Dangerous* nominována na Oscara – úspěch používá jako páku pro další vyjednávání o změně smlouvy.

BETTE DAVIS
in a bolt of drama that'll blow the fuses!

What she did to Leslie Howard in "Of Human Bondage"—Paul Muni in "Bordertown"—George Brent in "Front Page Woman"—is only a hint of how

Dangerous

she really is with the power turned on!

A Warner Bros. Picture with
FRANCHOT TONE
MARGARET LINDSAY
ALISON SKIPWORTH
JOHN ELDREDGE
DICK FORAN
 Directed by **ALFRED E. GREEN**

When the hard-boiled critics of Variety Daily get hysterical and label this picture "a duel of souls and senses . . . played with a courage which gives her distinction," they're merely saying in ten-dollar words that **BETTE SMACKS 'EM WHERE IT HURTS!**

LOOK WHAT SHE SAYS. IN HER LATEST PICTURE. ABOUT LIFE. LOVE. MEN!

"I'm not lady enough to lie! Loving me is like shaking hands with the devil—the worst kind of luck. But you'll find I'm the woman you'll always come back to!"

"I've never had any pity for men like you. You with your fat little soul and smug face! Why I've lived more in a day than you'll ever dare live."

"It's going to be your life or mine! If you're killed, I'll be free . . . If I'm killed, it won't matter any longer... and if we both die—good riddance."

- Davis požaduje uvolnění pro film *Marie Stuartovna* v produkci RKO, s Katharine Hepburn a v režii Johna Forda.
- 3. března 1936 požadavek zamítnut.
- 5. března 1936 Davis získává Oscara za nejlepší ženský herecký výkon v hlavní roli ve snímku *Dangerous*.
- Studio herečce nabízí projekt *God's Country and the Woman* (role pracovnice na pile), Davis odmítá a je znovu suspendována.
- Přijímá tudíž roli ve filmu produkovaném v Anglii pro společnost Toeplitz Productions Ltd. Tento krok znamená porušení smlouvy.
- V takových případech studio může trvat na dodržování smlouvy a zažalovat hvězdu za porušení klauzule o zákazu práce pro jiná studia po dobu trvání kontraktu.

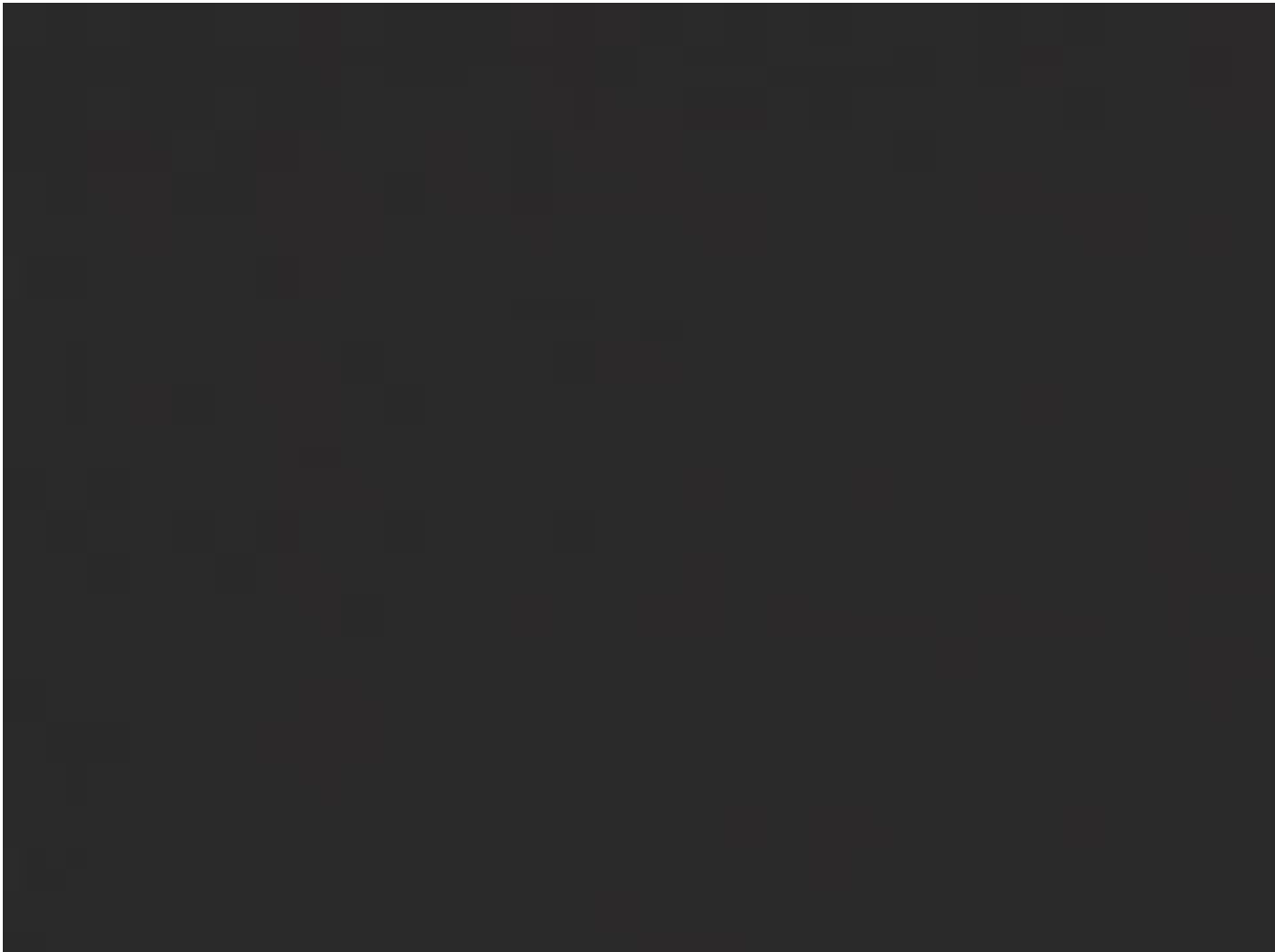
Soudní spor

- V pondělí 19. října soud vynesl rozsudek, který potvrdil právo studia Warner Bros. zakázat Bette Davis práci pro jakékoliv jiné studio.
- Rozsudek potvrdil závaznost a právoplatnost těchto kontraktů a v důsledku znamená vítězství pro Warners i pro Majors
- Během procesu Jack Warner přiznává, že studio může hvězdu nutit k veřejné podpoře politické strany a to navzdory jeho / jejím politickým preferencím. Studio může ženské hvězdy dále nutit k souhlasu s publicitou a PR, které dotyčné ukazují ve stavu “odhalujícím a intimním, někdy i přímo lascivním a vulgárním.”

Ale...

- Příklad sledují britské noviny Daily Mail, které jsou na straně herečky. Spor sledují a v průběhu 4 dní přinášejí detailní reportáže a fotografie herečky u soudu. Titulky:
 - 'Miss Bette Davis's "Slavery with a silver lining"'
 - 'Miss Bette Davis "Not a money grabber" - Hollywood contract is "Life sentence" - Sir William Jowitt'.
- Po návratu z Anglie dostává hlavní roli (spolu s Humphrey Bogartem) ve filmu *Marked Woman* (Lloyd Bacon, 1937). Jde o soudní drama, které pojednává o prostituci a mafii.
- Davis hraje odhodlanou, vzdorující, odvážnou a ambiciózní hrdinku.
- Končí zmatečné typové obsazování (glamour / vamp / sebedetruktivní žena) ve prospěch komplexnějších, vrstevnatějších postav.

Marked woman (1937, Lloyd Bacon)

Resumé

- Hvězdný systém se utváří jako postupně se rozšiřující dostupná suma informací o hvězdách.
- Klasické období vytváří tzv. plastické hvězdné obrazy, pro něž je charakteristické zejména sloučení hvězdy jako soukromé osobnosti s převládajícím typem rolí, které pravidelně hraje.
- Na tyto dvě stránky pamatují kontrakty, které dělí konkrétní star na soukromou osobu a veřejně prezentovaný hvězdný obraz. Obojí podléhá kontrole studia a konkrétní star má pouze limitované možnosti ovlivňování a vytváření sebe sama.